

SOCIAL-DEMOKRATEN

ARBEJDET ER KILDEN TIL RIGDOM • UDSYTTET BØR
TILFÆLDE DEN DER ARBEJDER • ARBEJDSMIDLERNES
LØNSGANG TIL SAMFUNDSBØJEN • ALMINDLIG LIGE
LØNSGANG VALGRET FOR MÆND OG KVINDER FRA 21 ÅAR
CIGARETTER • RELIGIONEN EN PRIVAT SAG • SRA
TIN OG PELLE'S SKOLEUNDERVISNING • OY • ENLIGE BØR
TIS OG PELLE'S SKOLEUNDERVISNING • OY • ENLIGE BØR
TIN OG PELLE'S SKOLEUNDERVISNING • OY • ENLIGE BØR

FRIHED

LIGHED

BRODERSKAB

GRATIS REVENUEHJÆLP • OFFENTLIG OG MUNDTLIG RETT
PÅLEGE • HÆVNINGSOMSTØLE • DIREKTE SKAT MED ST
GENDE SKALA • STÆRKT STIGENDE ARVEAFGIFT • STAT
OG KOMMUNE OVERTAGER ALLE MONOPOLER • STAT
OG KOMMUNE GIVER LANDARBEJDERNE ADBANG TIL
JORD • HUMAN OMSORG FOR ÆLDE, GAMLE OG ARBEJDE
LØSVEKKE VED STATEN • MAKSIMAL ARBEJDSDAG
SÅA 8 TIMER • FORSIKRING MOD ARBEJDSLØSE

Nr. 301

ONSDAG DEN 30. OKTOBER.

1918

SOCIAL-DEMOKRATEN KØBENHAVN ONSDAG DEN 30 OKTOBER 1918

Den spanske Pest.

Epidemien er fremdeles i Stigning.

14,185 nye Tilfælde i denne Uge imod
13,786 i forrige.

- kopieret avisartikel renskrevet for tydelighed -

Under vor Omtale i Gaar af den spanske Syge maatte vi være stærkt i Tvivl om, hvorvidt Sygdommen, som det fra flere Sider ventedes, var i nedadgaaende Bevægelse; det kolossale Antal Indlæggelser af nye Patienter tydede unægtelig allerede da paa det modsatte. Ganske vist kunde Amtslæge *Djørup* paa Frederiksberg melde om en lille lokal Nedgang i de Syges Antal i den forløbne Uge, men fra Stadslæge *Ulrik* forelaa paa det Tidspunkt endnu ingen Opgørelse. Nu er den kommen, og den viser desværre, at Epidemien i København fremdeles er i stærk Stigning. Lægerne har i den forløbne Uge anmeldt 14,185 nye Tilfælde mod 13,786 i forrige Uge. Det er en Stigning paa 399.

Under vor Omtale i Gaar af den spanske Syge maatte vi være stærkt i Tvivl om, hvorvidt Sygdommen, som det fra flere Sider ventedes, var i nedadgaaende Bevægelse; det kolossale Antal Indlæggelser af nye Patienter tydede unægtelig allerede da paa det modsatte. Ganske vist kunde Amtslæge *Djørup* paa Frederiksberg melde om en lille lokal Nedgang i de Syges Antal i den forløbne Uge, men fra Stadslæge *Ulrik* forelaa paa det Tidspunkt endnu ingen Opgørelse. Nu er den kommen, og den viser desværre, at Epidemien i København fremdeles er i stærk Stigning. Lægerne har i den forløbne Uge anmeldt 14,185 nye Tilfælde mod 13,786 i forrige Uge. Det er en Stigning paa 399.

Vi har i den Anledning haft en Samtale med flere praktiserende Læger. De var dog alle af den Mening, at det største Antal Tilfælde indtraf i Begyndelsen af Ugen. Man maa da haabe paa, at den Uge, vi nu befinder os i, maa bringe Tallet noget ned. Stadslægens Opgivelse af, hvorledes Sygdommen angriber, ser saaledes ud (Tallet i Parentes er de Syges Antal i forrige Uge):

Under 1 Aar:	92 Tilf.	(84).
Fra 1 til 5:	1049	— (1081).
Fra 5 til 15:	3376	— (4828).
Fra 15 til 65:	4187	— Mænd (3125).
	5438	— Kvind. (4664).
Over 65 Aar:	19	— Mænd (26).
	24	— Kvinder (28).

Paa de københavnske Hospitaler blev der indlagt 700 Patienter, et Antal saa stort, som man ikke har kendt det siden Koleraen gæstede København i 1853. Dertil kommer endda de 141 Soldater, der blev indlagt paa Garnisons Sygehus.

At Dødeligheden er stor blandt de indlagte ser man ogsaa af Indberetningen.

Vi har i den Anledning haft en Samtale med flere praktiserende Læger. De var dog alle af den Mening, at det største Antal Tilfælde indtraf i Begyndelsen af Ugen. Man maa da haabe paa, at den Uge, vi nu befinder os i, maa bringe Tallet noget ned. Stadslægens Opgivelse af, hvorledes Sygdommen angriber, ser saaledes ud (Tallet i Parentes er de Syges Antal i forrige Uge):

Under 1 Aar:	92 Tilf.	(84).
Fra 1 til 5:	1049	— (1081).
Fra 5 til 15:	3376	— (4828).
Fra 15 til 65:	4187	— Mænd (3125).
	5438	— Kvind. (4664).
Over 65 Aar:	19	— Mænd (26)
	24	— Kvinder (28).

Paa de københavnske Hospitaler blev der indlagt 700 Patienter, et Antal saa stort, som man ikke har kendt det siden Koleraen gæstede København i 1858. Dertil kommer endda de 141 Soldater, der blev indlagt paa Garnisons Sygehus.

At Dødeligheden er stor blandt de indlagte ser man ogsaa af Indberetningen.



Døden tog 249

af dem, der havde den spanske Syge. Mærkelig nok angriber den spanske Syge mest Folk i den kraftigste Alder.

Af ovenstaaende Tabel vil man iøvrigt se, at Epidemien har været særlig slem ved Kvinderne, hvorimod der er en stærk Nedgang i Børnenes Antal. Dette skyldes utvivlsomt Skolernes Lukning, som Stadslægen modsatte sig saa længe det overhovedet var ham muligt.

Virksomheden af Forlystelsesetablissermenternes Lukning og Aflysning af alle Sammenkomster samt Møder, vil mulig først vise sig i næste Uge for de Voksnes Vedkommende.

Der er rigtignok den Fare for Smittens videre Udbredelse, at Kirkerne vedblivende holder *aa-bent*. Alene den Omstændighed, at alle Byens Kirker paa Søndag paa ny indbyder Folk til at samles, vil bevirke, at Døden fremdeles kan gøre en rig Høst, hvorved der spredes Sorg og Fortvivlelse i mange Hjem.

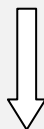
Døden tog 240

af dem, der havde den spanske Syge. Mærkelig nok angriber den spanske Syge mest Folk i den kraftigste Alder.

Af ovenstaaende Tabel vil man iøvrigt se, at Epidemien har været særlig slem ved Kvinderne, hvorimod der er en stærk Nedgang i Børnenes Antal. Dette skyldes utvivlsomt Skolernes Lukning, som Stadslægen modsatte sig saa længe det overhovedet var ham muligt.

Virksomheden af Forlystelsesetablissermenternes Lukning og Aflysning af alle Sammenkomster samt Møder, vil mulig først vise sig i næste Uge for de Voksnes Vedkommende.

Der er rigtignok den Fare for Smittens videre Udbredelse, at Kirkerne vedblivende holder *aa-bent*. Alene den Omstændighed, at alle Byens Kirker paa Søndag paa ny indbyder Folk til at samles, vil bevirke, at Døden fremdeles kan gøre en rig Høst, hvorved der spredes Sorg og Fortvivlelse i mange Hjem.



Kontrollen ved Arbejdsløsheds-kasserne.

Fra mange Sider har vi faaet Opfordring til at virke for, at der sker en anden Ordning med Kontrollen af de Arbejdsløse. De møder mange Steder i Lokaler, hvor der er meget lidt Plads, hvorved der opstaar en særlig Fare for Smitte, idet denne overføres fra Person til Person.

Det er imidlertid Arbejdsløshedsinspektoratet, der paabyder Kontrol, og Lederne af Kasserne er naturligvis pligtige at rette sig efter den Ordre, der gives derfra.

En anden Sag er det, om Arbejdsløshedsinspektør Frk. *Black* muligt kunde foretage en Ændring i Kontrolsystemet, under Hensyn til den herskende Fare.

Vi henstiller til Arbejdsløshedsinspektoratet, at der hurtigst muligt bliver truffet forebyggende Foranstaltninger.

Kontrollen ved Arbejdsløsheds-kasserne.

Fra mange Sider har vi faaet Opfordring til at virke for, at der sker en anden Ordning med Kontrollen af de Arbejdsløse. De møder mange Steder i Lokaler, hvor der er meget lidt Plads, hvorved der opstaar en særlig Fare for Smitte, idet denne overføres fra Person til Person.

Det er imidlertid Arbejdsløshedsinspektoratet, der paabyder Kontrol, og Lederne af Kasserne er naturligvis pligtige at rette sig efter den Ordre, der gives derfra.

En anden Sag er det, om Arbejdsløshedsinspektør Frk. *Black* muligt kunde foretage en Ændring i Kontrolsystemet under Hensyn til den herskende Fare.

Vi henstiller til Arbejdsløshedsinspektoratet, at der hurtigst muligt bliver truffet forebyggende Foranstaltninger.



120 nye Hospitalsindlæggelser

forefaldt i Gaar, idet Tallet Kl. 9 i Aftes var 115; men Hospitalsledelsen mente da, at naar Afhentningen ud paa Natten sluttede, vilde mindst de 120 nye Indlæggelser være naaet.

»Vi har daglig dobbelt saa mange Indlæggelser«, siger Hospitalsdirektøren, »som hele Baldersgades Hospital kan rumme. At der under disse Forhold stadig maa udfoldes store Anstrengelser for at skaffe Plads til nye Patienter, er en Selvfølge. Skønt vi har ca. 400 Pladser staaende til Raadighed, er jeg hver Dag paa Farten for at skaffe nye Lokaler. I Dag har jeg undersøgt en anden af vore Kommuneskoler, men den egnede sig ikke til Hospital.«

120 nye Hospitalsindlæggelser

forefaldt i Gaar, idet Tallet Kl. 9 i Aftes var 115; men Hospitalsledelsen mente da, at naar Afhentningen ud paa Natten sluttede, vilde mindst de 120 nye Indlæggelser være naaet.

»Vi har daglig dobbelt saa mange Indlæggelser«, siger Hospitalsdirektøren, »som hele Baldersgades Hospital kan rumme. At der under disse Forhold stadig maa udfoldes store Anstrengelser for at skaffe Plads til nye Patienter, er en Selvfølge. Skønt vi har ca. 400 Pladser staaende til Raadighed, er jeg hver Dag paa Farten for at skaffe nye Lokaler. I Dag har jeg undersøgt en anden af vore Kommuneskoler, men den egnede sig ikke til Hospital.«



Paa Forespørgsel om det ikke var muligt at bringe Patienterne tidligere paa Dagen til Hospitalerne, da det maatte være ubehageligt for Patienterne i sene Natte-timer at køres rundt gennem By-en, svarer Hr. Direktør *Nielsen*:

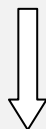
»Det er meget uheldigt, og der kunde sikkert godt ske nogen For-andring i dette Forhold.«

Paa Anmodning henstiller vi til de københavnske Læger, at de skriver Indlæggelsessedlerne saa tidligt om Formiddagen som muligt, og at de Syges Paarørende henvender sig med Indlæggelses-sedlerne *med det samme*. Sker dette, vil de Syge hurtigt komme ind og faa den nødvendige Pleje, og Hospitalspersonalet slipper da til-lige for en Del af de sene Natte-kørsler.

Paa Forespørgsel om det ikke var muligt at bringe Patienterne tidligere paa Dagen til Hospitalerne, da det maatte være ubehageligt for Patienterne i sene Natte-timer at køres rundt gennem By-en, svarer Hr. Direktør *Nielsen*:

”Det er meget uheldigt, og der kunde sikkert godt ske nogen For-andring i dette Forhold.”

Paa Anmodning henstiller vi til de københavnske Læger, at de skriver Indlæggelsessedlerne saa tidligt om Formiddagen som muligt, og at de Syges Paarørende henvender sig med Indlæggelses-sedlerne *med det samme*. Sker dette, vil de Syge hurtigt komme ind og faa den nødvendige Pleje, og Hospitalspersonalet slipper da til-lige for en Del af de sene Natte-kørsler.



Nye Dødsfald.

Som vi meddeler andet Sted er Operasangerinde Fru *Astrid Moltke* død i Gaar Morges, og næsten samtidig er en anden Operasangerinde, Fru *Lillian Finmann* død paa Frederiksberg Hospital. Hun, der var Svensk-Amerikaner, var gift med Kabaretsangeren *John Finmann*. De holdt Bryllup for et Par Maaneder siden og havde købt sig en Villa i Vanløse for at blive her i Landet.

Paa Bispebjerg Hospital døde i Gaar en af de unge, flinke Sygeplejersker, den 25-aarige Frk. *Elna Andersen*. Den unge Pige, der var meget afholdt, passede med stor Trofasthed Patienterne, indtil forleden Dag, da hun segnede om, smittet af de Syge. Ligesom flere andre Sygeplejersker blev ogsaa hun revet bort midt i sit store, opofrende Arbejde.

Nye Dødsfald.

Som vi meddeler andet Sted er Operasangerinde Fru *Astrid Moltke* død i Gaar Morges, og næsten samtidig er en anden Operasangerinde, Fru *Lillian Finmann* død paa Frederiksberg Hospital. Hun, der var Svensk-Amerikaner, var gift med Kabaretsangeren *John Finmann*. De holdt Bryllup for et Par Maaneder siden og havde købt sig en Villa i Vanløse for at blive her i Landet.

Paa Bispebjerg Hospital døde i Gaar en af de unge, flinke Sygeplejersker, den 25-aarige Frk. *Elna Andersen*. Den unge Pige, der var meget afholdt, passede med stor Trofasthed Patienterne, indtil forleden Dag, da hun segnede om, smittet af de Syge. Ligesom flere andre Sygeplejersker blev ogsaa hun revet bort midt i sit store, opofrende Arbejde.



Hotellerne affolkes.

Efter at Myndighederne har været nødsagede til at lukke Teatre og andre Forlystelser, er de københavnske Hoteller bleven stærkt affolkede. Der blev saaledes i Gaar kun tilmeldt 786 Gæster paa alle Hotellerne.

Saa faa Tilrejsende har ikke været anmeldt siden Krigens første Dage i 1914. Den spanske Syge holder Folk borte fra København.

Pludselig død.

En indenfor den københavnske Arbejderstand kendt Mand, Lederen af Forlystelsesetablissementet »Svanholms Tivoli«. Restauratør

H. Rosenkvist, er pludselig afgaaet ved Døden som Offer for den spanske Syge. Rosenkvist var en afholdt og hjælpsom Mand, der vil savnes haardt af mange af Kvarterets Trængende.

Postbudenes Budstue

trænger ogsaa til at udluftes — fortæller et Postbud. Kom en Gang ned i Walkendorfs-gade, saa vil De i vor Budstue mærke en Stank, som næsten ikke er til at udholde. Her er rig Lejlighed for den spanske Syge til at brede sig.

Der trænger til en grundig Udrensning af Lokalerne, hvis man ikke vil udsætte sig for, at Epidemien ogsaa skal tage Udgangspunkt herfra.

Hotellerne affolkes.

Efter at Myndighederne har været nødsagede til at lukke Teatre og andre Forlystelser, er de københavnske Hoteller bleven stærkt affolkede. Der blev saaledes i Gaar kun tilmeldt 786 Gæster paa alle Hotellerne.

Saa faa Tilrejsende har ikke været anmeldt siden Krigens første Dage i 1914. Den spanske Syge holder folk borte fra København.

Pludselig død.

En indenfor den københavnske Arbejderstand kendt Mand, Lederen af Forlystelsesetablissementet »Svanholm Tivoli«. Restauratør *H. Rosenkvist*, er pludselig afgaaet ved Døden som offer for den spanske Syge. Rosenkvist var en afholdt og hjælpsom Mand, der vil savnes haardt af mange af Kvarterets Trængende.

Postbudenes Budstue

trænger ogsaa til at udluftes — fortæller et Postbud. Kom en Gang ned i Walkendorfs-gade, saa vil De i vor Budstue mærke en Stank, som næsten ikke er til at udholde. Her er rig Lejlighed for den spanske Syge til at brede sig.

Der trænger til en grundig Udrensning af Lokalerne, hvis man ikke vil udsætte sig for, at Epidemien ogsaa skal tage Udgangspunkt herfra.



Kan Mandtalslisterne bringe Smitte?

Om faa Dage udbringes Mandtalslisterne til Beboerne i de københavnske Ejendomme.

Udfyldningen sker som bekendt flere Steder paa den Maade, at man faar Listen fra sin Nabo, udfylder den og lader den gaa videre til en af de øvrige Husbeboere.

Vi er bleven gjort opmærksom paa, at denne Ordning under den herskende Epidemi skulde være forbunden med Smittefare. Der er jo noget, som taler derfor. Bogudlaanet fra Kommunens Folkebiblioteker er som bekendt indstillet af denne Grund. Og vi henleder derfor de paagældende Myndigheders Opmærksomhed paa Forholdet.

Muligvis vilde en Udsættelse af Mandtalsindskrivningen være paa sin Plads.

Hvis Fabriks-Lokaler ikke holdes rene, bør Arbejderne klage til Fabrikstilsynet.

Vi har fra Direktør for Arbejds- og Fabrikstilsynet, Hr. *Lindberg*, modtaget følgende med Anmodning om Optagelse:

I »Social-Demokraten« for i Gaar peges der paa, at Fabriklokaler bør holdes rene, og det anføres, at der findes adskillige Arbejdslokaler, »hvor Gulve ikke har været vasket i aarevis, for ikke at tale om Væggene, hvor Snavset hænger tommetykt«.

Kan Mandtalslisterne bringe

Smitte ?

Om faa Dage udbringes Mandtalslisterne til Beboerne i de københavnske Ejendomme.

Udfyldningen sker som bekendt flere Steder paa den Maade, at man faar Listen fra sin Nabo, udfylder den og lader den gaa videre til en af de øvrige Husbeboere.

Vi er bleven gjort opmærksom paa, at denne Ordning under den herskende Epidemi skulde være forbunden med Smittefare. Der er jo noget, som taler derfor. Bogudlaanet fra Kommunens Folkebiblioteker er som bekendt indstillet af denne Grund. Og vi henleder derfor de paagældende Myndigheders Opmærksomhed paa Forholdet.

Muligvis vilde en Udsættelse af Mandtalskrivningen være paa sin Plads.

Hvis Fabriks-Lokaler ikke holdes rene, bør Arbejderne klage til Fabrikstilsynet.

Vi har fra Direktør for Arbejds- og Fabrikstilsynet, Hr. *Lindberg*, modtaget følgende med Anmodning om Optagelse:

I »Social-Demokraten« for i Gaar peges derpaa, at Fabriklokaler bør holdes rene, og det anføres, at der findes adskillige Arbejdslokaler, »hvor Gulve ikke har været vasket i aarevis, for ikke at tale om Væggene, hvor Snavset hænger tommetykt«.



I denne Anledning vil jeg gerne henlede Opmærksomheden paa, at naar der paa Arbejdssteder, som er undergivet Fabriklovens hygiejniske Bestemmelser, forekommer mangelfuld Renholdelse af Lokalerne, bør dette meddeles til den paagældende Fabrikinspektør, hvis Navn, Adresse og Telefonnummer findes opslaaet paa Arbejdsstedet. Meddelelse kan ogsaa ske til Fabriktilsynets Hovedkontor, Studiestræde 57, Telefon Nr. 2554 eller 10545.

Om et Arbejdssted er undergivet Fabriklovens hygiejniske Bestemmelser fremgaar af det paa Arbejdsstedet ophængte Opslag. For en Række Fag er der som bekendt udfærdiget særlige Regulativer, indeholdende nærmere Regler af sundhedsmæssig Art. Ogsaa disse Regler findes opslaaet paa Arbejdsstedet, og Hensigten hermed er netop at gøre det muligt for Arbejderne selv at undersøge, om de givne Bestemmelser overholdes.

Jak. Kr. Lindberg,
Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet.

I denne Anledning vil jeg gerne henlede Opmærksomheden paa, at naar der paa Arbejdssteder, som er undergivet Fabriklovens hygiejniske Bestemmelser, forekommer mangelfuld Renholdelse af Lokalerne, bør dette meddeles til den paagældende Fabriinspektør, hvis Navn, Adresse og Telefonnummer findes opslaaet paa Arbejdsstedet. Meddelelse kan ogsaa ske til Fabriktilsynets Hovedkontor, Studiestræde 57, Telefon Nr. 2554 eller 10545.

Om et Arbejdssted er undergivet Fabriklovens hygiejniske Bestemmelser fremgaar af det paa Arbejdsstedet ophængte Opslag. For en Række Fag er der som bekendt udfærdiget særlige Regulativer, indeholdende nærmere Regler af sundhedsmæssig Art. Ogsaa disse Regler findes opslaaet paa Arbejdsstedet, og Hensigten hermed er netop at gøre det muligt for Arbejderne selv at undersøge, om de givne Bestemmelser overholdes.

Jak. Kr. Lindberg,
Direktør for Arbejds- og Fabriktilsynet.